

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vsah vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Ineratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 9. in 10. številko Zvončka

Državna prosvetna politika in zakon o proračunskih dvanajstih.

Kakor ne moremo biti zadovoljni z državno prosvetno politiko v prejšnjih letih, t. j. od prevrata sem, tako se nam obeta v najbližji seziji parlamentarnega zasedanja preokret tudi v tem oziru.

Državna prosvetna politika se hoče preokreniti v hitrih korakih v smer državne prosvetne konsolidacije, t. i. unifikacije prosvetne zakonodaje v državi. Ena glavnih napak, da smo v prosveti tako neenotni, in da je napredek splošnih prosvetnih razmer primeroma majhen, je pripisovati temu, da še vedno nimamo enotnih prosvetnih zakonov za celo državo in so v veljavi še stari zakoni, ki se ne diferencirajo le po bivših pokrajinah, ampak celo po bivših deželah, t. j. z ozirom na bivše deželne šolske zakone.

To ni samo motilo, ampak je naravnost rušilo našo notranjo državno enotnost v prosveti. Preokret v tem tem oziru pomeni za našo državo velik plus.

Danes se intenzivno in z vso resnostjo izdelujejo načrti enotnih državnih prosvetnih zakonov in če nam bo usoda mila, bodo ti načrti predloženi že v najbližji bodočnosti narodni skupščini.

Najbolj se je zrcalila neenotnost prosvetne uprave na državnih učiteljskih skupščinah UJU, kjer so prišle te difference do izraza in so ovirale često enotnost nastopa v posameznih točkah in vprašanjih.

Kakor izražajo optimistični krogi narodnih poslancev, je pričakovati že v mesecu maju začetka dela na izenačenju prosvetne zakonodaje v državi in kot prvi zakon se omenja zakon o univerzah. Izgleda, da se hoče zidati prosvetno stavbo od vrha navzdol, proti čemur imamo resne pomisleke, ki smo jih imeli često že priliko izraziti.

Eden najvažnejših zakonov, ki tangira tudi prosveto v državi, je finančni zakon, ki predvideva prosvetni budget.

Ta zakon daje šele vsem prosvetnim zakonom možnost njihovega izvajanja, ker predvideva denarna sredstva za izvajanje prosvetnih zakonov. Finančni zakon pa je reguliral tudi marsikatero nujno vprašanje že pred izdajo specialnih zakonov.

Tako nam prinaša zakon o proračunskih dvanajstih za april, maj, junij in julij 1925, ki ga je sprejela narodna skupščina mesto rednega budžeta, predvsem dve važni določbi, ki tangirata prosveto.

Člen 28. se glasi: »Minister prosvete se pooblašča, da izda na podlagi pooblastila ministrskega sveta, skladno s členom 94./II. odt. ustave enotni učni načrt in programe za vse šole svojega resora, ravnatoko da izednači roke pričetka in sklepa šolskega leta in način ocenjevanja učencev.«

S tem pooblastilom je minister prosvete dobil možnost, da tudi v slučaju, ako do novega šolskega leta ne bi bili sprejeti šolski zakoni, lahko izjednači učne načrte, rok pričetka in sklepa šolskega leta in ocenjevanje učencev za celo državo.

Kar se tiče učnih načrtov moramo povdariti, da je to morda potreba za druge dele države, pri nas so se učni načrti takoj po prevratu redigirali v zmislu novega položaja in tudi ne moremo odobravati preobširnega otesnjevanja in šabloniziranja v tem oziru.

Druga važna določba v tem zakonu se tiče disciplinarnega postopka za učiteljstvo.

Člen 85. se glasi: »Člen 170. uradniškega zakona se ima tolmačiti tako, da se z njim ne menjajo predpisi zakona o srednjih in osnovnih šolah, ki še nadalje ostanejo v vsem v veljavi v pogledu disciplinarnih pregreškov in postopanja.«

Dalekosežnejši je ta člen!

Predvsem so dobila s tem nekako sankcijo dosedanja premeščena, izvzemši onih, ki tangirajo stalnost.

Vsekakor je pa ta določba dvorezen nož!

Učiteljstvo se je samo izreklo na pokrajinski skupščini za poseben disciplinarni postopek za učiteljstvo ravno na podlagi člena 170. čin. zak. To vprašanje je sedaj že nekako prejucirano s to določbo finančnega zakona in nam je pričakovati, da bo bodoča šolska zakonodaja uvedla poseben disciplinarni postopek in disciplinarne predpise za učiteljstvo. S tem bi stopile disciplinarne določbe čin. zakona za učiteljstvo izven veljave, ker res niso primerne za ta resort.

Na drugi strani je pa vprašanje, ako je ta določba primerna za uveljavljenje sedaj, t. j. še pred enotnim šolskim zakonom.

Znano je, da obstojajo ravno v pogledu disciplinarnih predpisov največje razlike v državi, ker so disciplinarne predpise predvidevali deželni šolski zakoni. Bati se je, da se bo to pooblastilo zlorabljalo in se bodo vršile lokalne zlorabe tega tolmačenja proti učiteljstvu. Na drugi strani je težak disciplinarni postopek, ker so ukinjeni višji šolski sveti in ni predvidenega nadomestila za to in ne novih disciplinarnih senatov. Zavladala bo velika nejasnost in disciplinarni izrek bo prešel v roke posameznih oseb, kar moramo smatrati za zelo kvarno; dasi tudi od disciplinarnih predpisov čin. zakona nismo imeli dosedaj nič, ker disciplinarne preiskave niso prišle do konca in je bilo tudi to stanje nevzdržno. Značilno je, da se je srbsko učiteljstvo pričelo izrekati tudi proti uveljavljenju tega pooblastila sedaj.

Z zakonom o proračunskih dvanajstih je pa dobil minister prosvete še druga pooblastila.

Tako je dobil pooblastilo, da sme iz kreditov likvidiranih prosvetnih oddelkov formirati prosvetne oddelke v vseh oblastih pri velikih županih, s čimer bo postavil nove prosvetne referente, inspektorje in drugo uradništvo v oblastih, kjer ga še ni.

S tem zakonom je pridržal tudi sebi podeljevanje štipendij na univerzah ter omogočil organizacijo muzejev na teritoriju Srbije in Črne gore itd.

Že lansko leto smo ob priliki budžeta za leto 1924./25. opozarjali, kolike važnosti je za prosveto budget in finančni zakon, ki tudi prosvetni politik v državi daje odločilne pravice, bodisi na podlagi kreditov, ki jih otvarja, bodisi na podlagi določb, ki jih obsega finančni zakon.

Ker so dvanajstine samo provizorij in stojimo pred razpravo rednega budžeta, je nujno, da posvečamo že sedaj temu vprašanju svojo pozornost in opozarjamo ponovno na določbe finančnega zakona ter proučujemo nujne potrebe za povzdigo prosvete, ki naj se vnesejo vani. —k.

Novi pravci v državni prosvetni politiki.

Načrt zakona o univerzah izdelan. — Omejitev zasebnega šolstva. — Ukinitev in omejitev ženskih učiteljšč. — Redukcija pri srednjem šolstvu.

Prosvetno ministrstvo je izdelalo načrt zakona o univerzah. Ministrski svet je v načelu sklenil redukcijo obstoječih fakultet. Načelo je, da se ustanove univerze, ki morejo zadovoljiti vsem potrebam modernega znanstva. Z ozirom na prenapolnjenost, se posebno preučava vprašanje, da se uvede numerus clausus na univerzah.

Z novim vseučiliškim zakonom bodo stavljeni na razpoložanje vsi dosednji univerzitetni profesorji. Njih ponovno nameščenje se izvrši po novem zakonu, ki določa široko avtonomijo visokih šol.

Z jesenskim tečajem stopi v veljavo nov pravilnik za podpore in ustanove akademikom. Po tem pravilniku se bodo odslej podpirale, oziroma dajale štipendije samo za one stroke, za katere naši državi primanjkuje naraščaj. Za tekoči letni semester (se izplačajo ustanove vsem, katerim so bile dovoljene v zimskem semestru. Ker budgetna sredstva za toliko število štipendistov ne zadostajo, se je višina beogradskih štipendij reducirala proporcionalno tako, da morejo štipendije redno prejemati vsi, ki so jim bile dovoljene.

Ker se je srednje šolstvo, posebno pa nižje srednje šolstvo razširilo na škodo osnovnega šolstva, je ministr-

stvo prosvete sklenilo redukcijo srednjega šolstva.

Predvsem se prične ta izvajati pri zasebnem šolstvu. Gojenci teh zavodov bodo morali proti plačilu predpisanih taks polagati popolne izpite pred državnimi komisijami. To velja tudi za zasebne meščanske šole.

Posebno velika je bila hiperprodukcija učiteljic. Za omejitev ženskih učiteljšč se je zavzemalo ponovno na skupščinah tudi učiteljstvo. Ministrstvo je podvzelo korake za omejitev tako pri zasebnih, kakor tudi pri državnih ženskih učiteljščih.

Ženska privatna učiteljšča se omeje s tem, da se na novo gojenk ne sprejema. V državnih ženskih učiteljščih se uvede numerus clausus.

Komisija v ministrstvu prosvete, ki je pregledala, katere srednje šole, zlasti gimnazije, bi se dale ukiniti, je zavzela stališče, da ne kaže ukiniti celih zavodov, temveč le posamezne razrede, ki nimajo nekaj let zakonitega mimima dijakov. S tem bodo zadeti predvsem višji razredi, kjer mnogokje število dijakov pade celo pod 15. Ako se na takih zavodih kasneje zopet za dotične razrede javi dovolj dijakov, se bodo ti razredi sami od sebe vzpostavili.

Kulturno gibanje.

—ko »Pedagoški teden« v Mariboru. »Ped. did. krožek« v Mariboru priredi v času od 11. do 16. maja t. l. pedagoški teden, kjer bodo razni predavatelji razpravljali o reformi našega šolstva: 1. Gonilne sile šolsko-reformnega gibanja. (G. Silih). 2. Reforma osnovne šole. (M. Senkovič). 3. Reforma meščanske šole kot enotne nižje srednje šole. (Fr. Fink). 4. Reforma srednje šole. (Iv. Fava). 5. Reforma učiteljske izobrazbe. (Dr. Franc Žgeč). 6. Reforma nadaljevalnega šolstva. (Drago Humek).

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 13. redni sestanek naraščaja v Mariboru je bil 3. in 4. aprila 1925. Tretjega aprila nas je zopet peljal tovariš predsednik našega odseka v vinarsko in sadjarsko šolo. To pot so bile tovarišice odsotne, ker so prav ta dan izvrševale svojo versko velikonočno dolžnost, zbralo pa se nas je nad 30 tovarišev, ki smo z veseljem srcem pohiteli v vinarsko šolo, kjer nam je g. inž. prof. Petkovšek razkazoval razne gospodarske predmete, naprave in potrebščine ter nam na licu mesta nazorno govoril o poljedelstvu in živinoreji. Najprej smo si ogledali kokošnjak, v katerem so nas zlasti zanimala zaklopna gnezda. Prišli smo v skladišče, kjer nam je g. profesor z njemu lastnim strokovnim podajanjem, razjasnil pomen umetnih gnojil in nam jih nasul v roko, da smo spoznali najvažnejše: Apnov dušik, ki ga proizvajajo v Rušah, kalijevo sol in superfosfat. Ogledali smo si tudi hlevji gnoj in na to živino. Videli smo čisto plemensko rjavo švicarsko pasmo, holandsko, pingavsko in domorodno Marijadvorsko in Mursko pasmo ter simodolsko pasmo. Govoril nam je gospod profesor o ravnanju in krmljenju živine in prašičev, ki jih pa nismo mogli videti. Od hlevov smo šli na polje, najprej na težko zemeljno, ki je razdeljeno v 6 johov predelov v svrhu kolobarjenja. Na vsakemu predelu raste eno leto pšenica, drugo pesa, tretje koroza, četrto oves ali ječmen, peto in šesto leto detelja in trave, pa zopet v kolobarju od kraja. Zvedeli smo, kako je treba na polju sa-

dit in gojiti drevje. Nato smo šli na lahkozemeljno polje, razdeljeno tudi v šest predelov, toda po lha velik, na katerih se tudi kolobari, eno leto rž, drugo krompir, tretje koroza, četrto oves ali ječmen, peto in šesto leto detelja. Gosp. profesor nam je pri tem razložil način in vrednost gnojenja s hlevjim in umetnim gnojem. Prišli smo na poizkuševališče za razna gnojila in za razna žita. In končno smo si ogledali žitnico in razne poljedelske stroje. Bil je lep dan, solnčen popoldan, na polju so delali kmetovalci, šli smo mimo njih, gospod predavatelj nam je govoril o zemlji, o delu in o uspehih dela. Bil je za nas bogat popoldan, za katerega smo hvaležni g. inž. prof. Petkovšku. Hvala in prosimo, povabite nas še kdaj. — V soboto 4. t. m. pa smo se zbrali zadnjikrat pred prazniki. Ker smo že vsi bolj doma kot drugod, zato nam ni tov. predsednik našega odseka za ta sestanek pripravil nič, kar bi skušalo naše misli odvrniti od njihove naravne poti. Predaval je sam: Kakšno snov in kako si jo naj izbiramo za narodno-prosvetna predavanja. Po kratki uvodni razpravi se je omejil na snov: »Kako bi se dal pregled o novem srbskem pesništvu«. Od Branka Radičevića do današnjega dne nam je predstavil najznačilnejše predstavitelje s kratkim značilnim opisom za njih življenje in delo ter je citiral tudi njih najlepše pesnitve. S tem predavanjem smo zaključili predvelikonočne sestanke, želeli si vesele praznike in mnogo prihov, tudi ljubljanskim tovarišem in tovarišicam ter sklenili, da jih pridemo dne 18 aprila v čim največjem številu obiskat. Na svidenje!

Zapisnikarja.

Učiteljski pravnik.

—\$ Uljudna prošnja. Tovariši(ice) se obračajo name z raznim vprašanji in zadevami. Rekel bi, da se dozda še niso mogli pritoževati, da bi jim po svoji moči v tem ne ustregel. Marsikoga sem opozoril, ne da bi se obrnil sam name, če sem videl, da je v kakšni uradni stvari pregrešek, ki bi utegnil rešitev zategniti, da je mogla biti tako hitreje rešena. Tudi posled sem rad na razpolago; a poudati moram, da mi poština za odgovore (papir, ovitki in znamke) pregloboko sega v žep in ne zmorem vsega iz svo-

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

jega. Zato bom odgovarjal v vsakem slučaju le takrat, kadar bo plačan odgovor.

In to: Nekateri mi pošiljajo prošnje osebno in to največje brez koleka za vlogo. Je pa stvar ta, da osebno prošnje ne smem sprejemati in da v bodoče tudi ne bom zalagal iz svojega za kolek, kakor sem že dozdej le iz ozira, da se zadeva pospeši. Saj toliko pa menda le pozna vsak učitelj predpise o taksah, da bo vedel, kdaj mu je treba vlogo kolekovati.

Pa brez zamere! **Flerè.**

— **Šolski upravitelji morajo vsako številko »Osnovne Nastave«** s posebnim aktom dati učiteljstvu v prečitavanje in podpis, da so bili obveščeni o odlokih. »Osnovno Nastavo« morajo hraniti v arhivu, o priobčitvi učiteljstvu pa poročati nadzorniku. Nihče se ne more izgovarjati in odklanjati odgovornosti, da mu niso znani odloki. (Odlok min. prosv. O. N. Br. 4930 od 3. februarja 1925).

— **Dopolnitve in izpremembe v predpisih o brezplačni in znižani vožnji na železnicah v državni eksploataciji.** »Uradni list« št. 35. od 10. aprila 1925. Gospod minister za promet je odobril nastopne dopolnitve in izpremembe v predpisih o brezplačni in znižani vožnji na železnicah v državni eksploataciji: 1. V členu 82. z odlokom M. S. br. 30.232/24; Na podstavi uradniških legitimacij morejo kupovati tudi višji uradniki polovične vozovnice za III. razred, razen aktivnih uradnikov prvih treh skupin I. kategorije in častnikov, ki imajo letno plačo 36.000 Din ali več. Za te velja še nadalje omejitev po členu 82. 2. V členu 96. z odlokom M. S. br. 29.693/24: Če določeni rok ni zadosten, morajo navesti šolska oblastva v dijaški legitimaciji (objavi), koliko časa trajajo velike počitnice, in dijaški dobe olajšave za velike šolske počitnice v roku, ki ga je vpisalo šolsko oblastvo, sicer pa le v roku po členu 96. Za vožnje siromašnih dijakov na božične in velikonočne počitnice morajo šolska oblastva vedno vpisati, koliko časa trajajo te počitnice. 3. V členu 98. naj se nadomesti po odloku M. S. br. 29.542/24 v stavku: »Dijaki visokih šol in višjih razredov srednjih šol uživajo istotako četrtinsko vozno ceno, če napravijo ekskurzijo v skupini najmanj pet oseb« beseda »pet« z besedo »treh« tako, da dobivajo za ekskurzijo že trije dijaški četrtinsko vozovnico na podstavi nakaznice. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani, dne 1. aprila 1925; št. 65.262—VI.—25.

— **Za neprekinjeno izplačilo penzijskih prejemkov ob upokojitvi.** Ministarstvo finansija kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, Generalna direkcija drž. računovodstva D. R. br. 30.700/25. 18. marca 1925. god. u Beogradu. Raspis svima ministarstvima i t. d. Sa čl. 152. zakona o činovnicima i ostalim drž. službenicima gradjanskog reda od 31. julija 1923. god. propisuje se sledeće: (sledi besedilo čl. 152. uradn. zakona). Pojavilo se pitanje: ima li nadležni naredbodavac za efektuiranje svoga rešenja o pravu i količini pensije, t. j. za izdavanje naloga za isplatu, sačekati saglasnu odluku glavne kontrole, kojoj se po propisima čl. 95. zakona o glavnoj kontroli, čl. 156. čin. zak. od 1923. god. odnosno po čl. 26. zakona o budžetskih dvanajstinala za I. do IV. 1924. god. podnose rešenja o pensijama u svrhu nadležne ocene? Kako niti u zakonu o činovnicima gradjanskog reda od godine 1923. a niti u zakonu o drž. računovodstvu nema takove pozitivne odredbe, koja za izdavanje isplatnog naloga za pensije — ako je već doneto rešenje o pravu i količini pensije — uslovljuje sačekanje saglasne odluke glavne kontrole ili »izvršnost« donetog rešenja nadležnog ministra ili njegovog ovlašćenika, to prema ovlašćenju od 1. jula 1921. god. D. R. br. 79.016, a u svrhu jednoličnog postupanja **objašnjujem:** Da se za izdavanje isplatnog naloga za pensije, ako je već doneto rešenje o pravu i količini pensije, ne treba sačekati saglasnu odluku glavne kontrole, nego se nadležni nalog ima izdati istovremeno sa rešenjem, kojim se pravo i količina pensije određuje. U vezi sa prednjim, čast mi je skrenuti pažnju nadležnim naredbodavcima na to, da se sa obrazno čl. 152. čin. zakona od 1923. god., raspišu gospodina Ministra finansija od 12. septembra 1922. god. D. R. br. 128.970 i čl. 131. zak. o drž. računovodstvu, u buduće donose zahtevi na odobrene akontacije na lične ili porodične pensije samo u takvim slučajevima, gde postoju smetenja za donošenje rešenja o količini pensije, odnosno dok se

pensija ne odredi. Čim se pensija odredi, treba doneti zahtev za otvaranje kredita gospodinu Ministru finansija, u koliko nije sam naredbodavac vlastan izdati neposredne naloge za to. Primenom prednjeg objašnjenja ne samo da će se osetno uprostiti administracija, nego će se u većini slučajeva predusresti tome, da se remeti budžetskim zakonom propisani način izcerpljenja odobrenih kredita. — Generalni direktor: Podpis.

— **100% povišica po usposobljenostnem izpitu.** Glavna kontrola je v nekem slučaju, v katerem je Prosv. odd. v Ljubljani nakazal 100% položajno plačo II./5 takoj od prvega prihodnjega po dovršenem usposobljenostnem izpitu to rešenje osporila in se pritožila proti njemu na Državni Svet. Pri tem se predvsem opira na čl. 14. čin. zakona. Strokovno mnenje min. prosvete pa se opira na čl. 29. in 30. zakona o narodnih šolah, češ, da s položenim usposobljenostnim izpitom »privremeni učitelj« postane stalen, kar je pogoj za 100% II./5. — Vsekakor pa bo čakati na principialno rešitev Drž. Saveta, preden se bodo mogle rešiti posledje take prošnje, ker bi jih v drugem slučaju Glavna kontrola dosledno izpodbijala. Zato opozarjamo učiteljstvo, naj jih do končne rešitve vprašanja ne vloga.

— **Komur ministarstvo ali glavna kontrola ni štela 15% po 32 službenih letih v penzijo,** mora napraviti pritožbo na Državni svet, ki bo na podlagi zavzetega stališča pritožbi ugodil.

Splošne vesti.

— **Načrt šolskega zakona.** Kakor nam poročajo iz Beograda, bo te dni izgotovljeno končno besedilo osnutka osnovnošolskega zakona, ki pride nato med prvimi na dnevni red narodne skupščine. Na podlagi osnutka je predviden pouk v osnovnih šolah pod popolnim državnim nadzorstvom, predavanje verojke se vrši kakor doslej po katehetih, ki jih namešča v vsakem slučaju ministarstvo prosvete, oziroma po učiteljih pri pravoslavni. V projektu so upoštevani predlogi in mišljenja stanovske organizacije UJU. Vprašanje vzdrževanja šol še ni popolnoma enotno. Dočim so posamezni za to, da vzdržuj šole edino država, se zavzemajo drugi, da se naj to prepusti samoupravnim edinicam. Šolska obveznost je osem, odnosno šestletna. Vsekakor smatramo za dolžnost, da opozarjamo v zadnji uri še enkrat na zakonito uvedbo popolnega osemletnega šolskega obiska, eventualne začasne olajšave za posamezne pokrajine pa naj se uvrste v prehodne določbe.

— **Sabotaža državne uprave — ščuvanje proti naročitvi »Osnovne nastave«.** Ministarstvo prosvete je uvedlo službeni list za osnovno šolstvo »Osnovna nastava«, ki je neobhodno potreben šolam in učiteljstvu, ker se mu potom lista priobčujejo odloki in odredbe, ki jih mora izvajati. Pa pride »Slovenec« od dne 8. t. m. in prične ščuvati občine proti listu in ustvarjati nerazpoloženje do državne uprave. Če bo kaka občina, oziroma krajni šolski svet nasedel »Slovencu« in bo sledila temu primerna kaznen. naj se zahvali za to »Slovencu«. — Šolska vodstva morajo skrbeti za to, da list redno prejmejo in odloke priobčujejo učiteljstvu in so dolžna vsako nerednost glede prejemanja lista naznaniti.

— **Počaščenje spomina zaslužnih umrlih tovarišev in tovarišic.** V vseh časih in pri vseh količkah kulturnih narodnih je bil običaj, da častijo spomin zaslužnih pokojnikov, da svečano shranjujejo njihove telesne ostanke in krasijo njihove poslednje domove. Posebno slovensko učiteljstvo se vedno zaveda lepote te navade in rado postavlja svojim zaslužnim umrlim tovarišem (icam) nagrobne spomenike. Ker pa umrli često ne zapusti svojce ali pa se oni po njegovi smrti razpršijo po širnem svetu, se ne pripeti redkokdaj, da se prepuste krasni grobovi in veličasni spomeniki solncu, dežju in mrazu v oskrbo. Vsled tega v kratkem času propadejo in nato vzbujajo s svojo zanemarjenostjo v obiskovalcih njive smrti druga čustva kakor blag spomin na pokojnika in če mora čez 7 do 10 let oddati večni sen snivajoči svojo ozko sobico drugemu trudnemu zemljanu, vzame njegov kamen kerkev. Zato je bilo mnogo učiteljev proti velikim in dragim spomenikom ter je želelo počastiti spomin umrlih tovarišev (ic) na primernejši način. Ptujsko in murskosobotsko učiteljsko društvo sta o tem pred-

metu celo temeljito razpravljala in priporočata, da v bodoče postavljajo učiteljska društva na grobove zaslužnih članov (ic) le skromne marmornate plošče, a da v vsakem takšnem smrtnem slučaju izplačajo po 1000 Din »Učiteljskemu domu«, ki bi potem dal imena umrlih vklesati v veliko ploščo, katera bi bila v to svrhu vzdana v vestibulu Učiteljskega dijaškega doma. Takšen spomenik bi bil trajen in bi vrhu tega vzpodbujal našo mladino k marljivosti in jo vneljal za idealno delovanje. Občni zbor Učiteljskega doma si je osvojil to lepo in praktično misel in gotovo jo z odobravanjem sprejmejo vsa učiteljska društva, ki pridejo malokdaj v položaj, da morajo postaviti zaslužnim članom (icam) nagrobne spomenike, bi mogla plačevati prispevke za počaščenje spomina blagopokojnikov v nekoliko letnih obrokih, vsled česar bi tovariši ta stanovski davek veliko lažje prenesli kakor pa, če bi morali naenkrat poravnati visok kamnosekov račun.

— **Vajeniška razstava v Ljubljani.** Otvoritev razstave je definitivno določena za 26. t. m. ob pol 11. Zveza obrtnih zadrug je podvzela vse, da bo razstava v vsakem oziru najlepše uspela. Že do sedaj vposlana vajeniška dela kažejo, da sme naše obrtništvo s ponosom pričakovati otvoritev razstave, ki bo nudila dokaj zadovoljivo sliko strokovnih, pa tudi moralnih zmožnosti našega obrtnega naraščaja. Na razstavi bodo zastopane vse stroke, sodelovalo bo vajeništvo cele Slovenije, zato vlada za razstavo splošno zanimanje. Da omogoči čim širši obisk te prireditve, ki bo prva te vrste v naši državi, je ministarstvo saobračaja dovolilo 50% popust za posetnike na vseh osebnih in brzih vlakih. Do popusta upravičuje legitimacija, ki jo bodo prodajale po 15 Din vse obrtne zadruge. Dan otvoritve razstave bo vajeniški dan, katerega se udeležijo vajenci pod vodstvom učiteljev obrtno-nadaljevalnih šol. Tudi za vajeniški dan je vse dobro organizirano. Doslej je ofic. prijavljenih že nad 2200 izvenljudskih vajencev. Tudi na dan, ki bo zvezan s predavanji, obiskom razstave, mesta itd., bo prva taka prireditve v Jugoslaviji in bo najlepši dokaz, da se naše obrtništvo dobro zaveda važnosti, ki jo ima vajeništvo za bodoči razvoj celokupnega obrtništva.

— **† Ivan Thuma, šolski ravnatelj in nadzornik.** V Prevaljah je dne 7. t. m. umrl g. Ivan Thuma, ravnatelj in okrajni šolski nadzornik v pokoju, v 74. letu svojega življenja. Pokojnik je bil rojen v Grčaricah na Dolenjskem, študiral je v Ljubljani in bil nameščen v Kranju, kot nadučitelj v Mengšu na Gorenjskem, od tam je bil premeščen v Vipavo in naposled v Postojno, kjer je bil imenovan kot vodja šole in obenem za okrajnega šolskega nadzornika za postojnski in nato še za logaški okraj. Za njegovo vestno in marljivo službovanje in delovanje na šolskem polju je bil nešteto krat odlikovan s pohvalami najvišjih predstavljanih mu oblasti. Pokojnik je svoječasno sodeloval v anketi za preustroj učiteljišč. Bil je priljubljen tako pri svojih predpostavljanih, kakor tudi pri svojih tovariših in tovarišicah in ljudstvu. Po prevratu je ostal pokojni Thuma na svojem službenem mestu v Postojni, vendar pa so ga Italijani radi neznanja italijanskega jezika upokojili in ga končno prisilili, da se je moral izseliti v Jugoslavijo. Nastanil se je pri svoji hčerki poročenji Filipowsky, trgovki v Prevaljah na Koroškem, kjer je preživel zadnja 4 leta s svojo soprogo. Lani mu je smrt ugrabila hčerko Mici, poročeno Verhovnik. Letos je sam jel hirati, dne 7. t. m. pa je umrl. Kako ljubljani je bil rajnik, je pokazala mnogobrojna udeležba pri pogrebu. Pri odprtem grobu se je poslovil g. župnik v imenu vseh navzočih od pokojnika v krasnem govoru. Novoustanovljeni zbor Korotan pa mu je zapel ganljivo žalostinko. Blag mu spomin! Preostalih naše sožalje!

— **Otirajmo solze.** Uvažuje lastno svobodo ni zabila i letos vrla šolska mladina v Komendi nesrečnih in zatiranih bratcev, sestric, ki zdihujejo tam preko ter jim podarila za pirhe 504 Din, a tudi za spomenik hvaležnosti našega naroda francoskemu je žrtvovala 70 Din. Mladina, čast Tebi za to! Vsa čast i učiteljstvu, ki vceplja v mlada srca ljubav do rodne grude!

— **Rabimo načrt šolskega odra za telovadnico 6.60 m širokosti, 4.70 m višine in 5 m globine.** Oder mora biti lahko in hitro zlozljiv in razložljiv, ker bo

stal samo ob prireditvah, sicer pa mora biti telovadnica za telovadbo na razpolago. Da lahko ustrezemo tovarišem, ki se obračajo do nas, pozivamo temptoom požrtvovalne tovariše in tudi tovarišice, da postrežejo z načrti, ki jih že imajo ali pa tudi, da nam izdelajo tak načrt posebno oni, ki so že imeli praktičnega opravka s postavljanjem šolskih odrov. Tudi opisi z malimi skicami so dobri. **Le z vzajemno podporo in pomočjo bomo napredovali!** Dobrodošle so poleg tega tudi fotografije raznih šolskih odrov, z opisom na podlagi katerih bomo lahko pomagali onim, ki postavljajo nove odre. Prosimo tovariše, ki so večji teža dela, da se odzovejo. — **Narodno prosvetni odsek Poverjeništvu UJU — Ljubljana.**

— **Primeren popust pri naročilu vseh vrst knjig bo preskrbel Narodno prosvetni odsek Pov. UJU Ljubljana od založništva vsem onim članom, ki bodo naročali knjige potom Narodno prosvetnega odseka Pov. UJU — Ljubljana.**

— **Vsem onim, ki imajo izposojen glasbeni del »Čudežnih gosli«.** Ker je povpraševanje po glasbenem delu veliko, prosimo nujno vse, ki imajo izposojen ta del, naj ga ne zadržujejo in naj takoj vrnejo original ali pa prepis, da lahko ustrezemo prosilcem. — **Narodno prosvetni odsek Pov. UJU — Ljubljana.**

— **Z Rakeka.** Mladinska prireditve bajčne igre »V kraljestvu palčkov«, ki se je imela uprizoriti v nedeljo, dne 19. t. m. se prenese na nedeljo, dne 26. t. m. ob 2. uri 30 minut popoldne. Prireditve je v prvi vrsti namenjena okoličanski deci in je zanje določena nižja vstopnina — za najrevnejše (v spremstvu učiteljstva) je celo prosta. V Logatcu se igra uprizori dne 3. maja ob 3.30 uri popoldne.

— **Mladina ekskurendne šole v Ravnah nad Šoštanjem** je nabrala za neodrešene bratce in sestrice preko meje lepe piruhe v znesku 365 Din, oziroma 1460 kron. Posebno se je odlikoval učenec Praznik Franc iz Velunje, ki je sam nabral vsoto 160 Din (640 kron). Želimo posnemanja posebno na višjeorganiziranih šolah, kjer bi bil lahko uspeh sorazmerno veliko večji. Če bi vsa jugoslovanska mladina s tako vnemo delala za naše neodrešene bratce in sestrice, potem bi jim kmalu zasijala zarja svobode v bratskem objemu z že odrešeno deco.

— **Tukajšnja osnovnošolska mladina** II. razreda je nabrala za pirhe neodrešenim bratom (Jugoslov. Matiči) 100.25 Din, a za namen Francoskega dneva pa 22 Din 50 para, katero vsoto je odpisalo na pristojno mesto upraviteljstvo osnovne šole Lesce.

— **Obisk.** V sredo, dne 15. t. m. je dospela v Ljubljano skupina absolventov trgovske visoke šole v Ploješti. Po prihodu so se javili profesorji, voditelji ekskurzije, v strokovnem tajništvu našega poverjeništvu, odkoder jih je vodil naš strokovni tajnik po mestu in jim razkazal mestne zanimivosti. Pridružili so se nato kot vodniki slušatelji ljubljanske trgovske akademije. Posamezni profesorji rumunske trgovske visoke šole so znali tudi nekoliko srbsko. Iz Ljubljane nadaljujejo pot čez Postojno, Trst, Reko in Opatijo naprej v Italijo.

— **»Radio-Balsamica« in sodba angleških oblasti o tem leku proti revmatizmu.** Na podlagi mnenja višjih oblasti o tem leku je bil izdan patent v imenu angleškega kralja Jurija V. s pozdravom izumitelju-dr. Ivanu Rahlejevu. V tem patentu je to zdravilo pohvaljeno kot posebno koristno za zdravljenje revmatizma ter je zato dovoljena prodaja tega zdravila po vsej Angleški. Tem povodom so bili dani iznajditelju dr. Iv. Rahlejevu vsi zakoniti privilegiji in je v povelju izrečno zagroženo, da se bodo strogo kaznovali vsi poizkusi falsificiranja ali ponarejanja tega zdravila. — Osobito je važno, da izdeluje to zdravilo vedno iznajditelj dr. Rahlejev sam v svojem modernu urejenem laboratoriju ter se ta lek more dobiti v dobro očuvanem stanju iz samega laboratorija, kateri se nahaja v **Beogradu v Kosovski ul. št. 43.** V tem laboratoriju se sprejemajo in izvršujejo hitro in natančno vsa naročila tega zdravila ter se odpošljejo na dane naslove. Do sedaj doseženi uspeh zdravljenja s tem zdravilom je zelo velik, ker so mnogi revmatični bolniki v naši domovini ozdraveli po uporabi dveh do treh steklenic tega zdravila. Vsled tega to zdravilo ni patentovano samo pri nas, ampak je patentovano tudi v devetindvajsetih drugih državah, v katerih se istotako prodaja.

Imenovanja in napredovanja.

—i **Imenovanja nadzornikov.** Za oblastnega šolskega nadzornika pri velikem županu mariborske oblasti **Matija Senkovič**, dosedanji srezki šolski nadzornik Maribor — desni breg; za srezkega šolskega nadzornika v Mariboru — desni breg **Ivan Koropec**, srezki šolski nadzornik v Ptuj; za srezkega šolskega nadzornika v Ptuj **Josip Gorup**, šolski upravitelj v Ptuj; za srezkega šolskega nadzornika v Gornjem gradu **Valentin Pulko**, šolski upravitelj na Gorici pri Mozirju; za zastopnika srezkega nadzornika v Konjicah **Božidar Gselman**, šolski upravitelj v Tepanjah; za zastopnika srezkega šolskega nadzornika v Dolnji Lendavi **Leon Cepuder**, šolski upravitelj v Melincih.

—i **Imenovanja učiteljsva.** Za šolskega upravitelja v Trebnjem **Ivan Vozel**, učitelj istotam; za učiteljsvo na dekliški osnovni šoli v Šmihelu pri Novem mestu **Marija Bartol**, učiteljica v Prečni; za učiteljsko deške osnovne šole v Šmihelu pri Novem mestu **Rozalija Mušič-Clarici**, učiteljica v Mirni peči.

—i **Upokojitve.** Po čl. 141. in 239. zak. o čin. so upokojeni: **Matija Kenda**, šolski upravitelj v Smedniku; **Alojzij Sežun**, šolski upravitelj v Mavčičah; **Fran Rojina**, šolski upravitelj v Šmartnem pri Kranju; **Ivan Tomažič**, šolski upravitelj v Tinjah; **Marija Žgur**, učiteljica v Ljubljani; **Fran Vadnjal**, bivši šef prosvetnega oddelka za Slovenijo v Ljubljani.

—i **Napredovanja.** Pomaknjeni so v 1. grupo: **Avgust Tomič**, šolski upravitelj pri Sv. Antonu pri Rajhenburgu; **Uršula Mazi**, učiteljica v Borovnici; **Marija Brolih**, učiteljica v Dev. Mar. v Polju; **Angela Trost**, učiteljica v Vodica; **Evlalija Tavčar**, učiteljica v Rajhenburgu. — V 2. grupo: **Marija Onič-Cepuder**, učiteljica na Golem; **Zinka Vrščaj**, učiteljica v Zagorju; **Ruža Jeraj**, učiteljica v Mostah; **Fran Vlad. Tončič**, učitelj v Metliki; **Terezija Sikošek**, učiteljica v Brežicah; **Marija Švajger**, učiteljica v St. Janžu; **Janez Šömen**, šolski upravitelj v Gornjem Lakošu; **Marija Vasič-Medič**, učiteljica v Kamnici. — V 3. grupo: **Herta Tutta**, učiteljica v Zalogu pri Kamniku; **Herma Osana-Dietz**, učiteljica v Selcah; **Marija Vidmar**, učiteljica v Sevnici; **Pavla Peitler-Leskovec**, učiteljica v Stični; **Angela Vodé**, učiteljica v Ljubljani; **Valentina Kelbl**, učiteljica v Ljubljani; **Pavla Požar**, učiteljica v Bočni; **Marija Bregant**, učiteljica v Slivnici. — V 4. grupo: **Sonja Klovar**, učiteljica v Poljanah; **Andrej Župančič**, učitelj v Gradacu; **Barica Janežič**, učiteljica v Domžalah; **Miroslav Kregl**, učitelj v Železnikih; **Pavla Gande-Trefalt**, učiteljica v Črmošnjicah; **Fran Kozar**, učitelj v Tišini; **Drago Klinc**, učitelj meščanske šole v Vojniku. — V 5. grupo s 100%: **Ivana Pucelj**, učiteljica v Veliki Dolini; **Antonija Demšar**, učiteljica v Adlešičih. — V 2. grupo III. kat.: **Marija Krbelj**, otroška vrtnarica v Mariboru.

Obrambni vestnik.

—ob **Dokument brez komentarja.** Dev. Mar. Polje 27./VIII. 1924. P. n. predsedstvo Slomškove zveze Ljubljana-Vič. Organizacija delavske zveze v Dev. Mar. v Polju najvljudneje prosi, da se dodeli ljudski šoli v Dev. Mar. v Polju en učitelj, ki bi vzgojeval otroke v duhu poštenja, to je, da je pristaš Slomškove zveze. Svojo prošnjo utemeljujemo iz sledečih razlogov: Ljudska šola v Dev. Mar. v Polju kakor tudi v Zalogu občina Dev. Mar. Polje, ima okoli 20 učiteljev in učiteljic, a niti eden ni našega mišljenja. In tu med delavstvom se že čujejo glasovi, da ne bodo dajali svojih otrok v vzgojo onim, kateri so vzgoje sami potrebiti. Prosimo pa, da predsedstvo Slomškove zveze vzame na znanje, kaj bi bilo z otroci, ako bi prišlo do tega, da jih starši ne bi pošiljali več v šolo. To bi trpel narod v celem obsegu, ne samo v kraju, konec koncev pa pri teh razmerah ne more priti do drugega kakor je že omenjeno. Prosimo, da predsedstvo upošteva upravičeno prošnjo kršč. soc. društva, ki prosi, da se mu vzgoji rod v duhu poštenja. — S kršč. soc. delavskim pozdravom Rupret Štefan, t. č. predsednik.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Naša gospodarska organizacija.

—g **Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam** je sklicalo za poslovno leto 1924. svoj občni zbor na 8. aprila 1925. Ker pa občni zbor ni bil sklepčen, bo opravljala društvene posle dosedanji odbor do prihodnjega občnega zbora, ki bo v smislu § 24. pravil sklepčen brez ozira na število pričujočih članov.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v **Učiteljski knjigarni v Ljubljani.** **Frančiškanska ulica št. 6.**

Ocene.

—k **Oskar Wilde; Slika Dorian Graya**, roman, iz angleščine prevedel Stanko Vurnik. Splošna knjiznica št. 50. V Ljubljani 1924. Založba Zvezne tiskarne in knjigarne, 304 strani. Cena broš. Din 36, vez. Din 44.

V predgovoru tega romana se zrcali značaj tega znamenitega angleškega pisatelja Oskarja Wildeja. Njegovi spisi se odlikujejo večinoma po jedrnatem, paradoksalnem stilu. Prvi stavek v predgovoru se glasi: »Umetnik je stvarnik lepih stvari«. Nadalje: »Misel in jezik sta umetnika instrumenta v umetnosti« ali »Umetnost zrcali gledalca, ne življenje«, ali »Kadar se kritiki ne strinjajo, je umetnik v soglasju s seboj« itd. Roman »Slika Dorian Graya« je eden najbolj tipičnih spisov tega avtorja. Je izredno zanimiv po svojem stilu, po svoji fantastični vsebini, po svojem jedrnatem a izčrpnem risanju značajev in dogodkov, po svoji globoki miselnosti, po svoji napetosti, ki veže bralca in slednjič, kakor rečeno — po paradoksalnem stilu. Snov romana ni le izredno mikavna in originalna, nego nudi bralcu tudi obilo prilike za razmišljanje, tako, da postaja ta knjiga zanimava iz različnih vidikov, raz katere so bralci navajeni uživati kako umetniško delo. Zato smo prepričani, da bo ta roman, izdan v vernem in gladko tekočem slovenskem prevodu našel mnogoštevilno bralstvo, take, ki uživajo čtivo vsled njegove pripovedne zanimivosti, in take, ki iščejo plemenitega zrna, raztresena po kakem umotvoru. Nizka cena bo še v posebni meri omogočila nabavo te tudi na zunaj lepo opremljene knjige, ki se dobiva pri založnici Zvezni knjigarni in drugih knjigarnah.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** priredi dne 2. maja t. l. svoj izlet v St. Jurij ob južni železnici. Začetek zborovanja ob 8. uri 30 minut v telovadnici dekliške šole po sledečem vzporedju: Zapisnik, dopisi, društvene zadeve, volitev delegatov za Šoštanj in Subotico, slučajnosti. — Ravnateljstvo državne kmetijske šole je prijazno dovolilo, da si ogledamo zavod in naprave in to je inštruktivni del zborovanja, zaradi katerega odpade običajni referat. — Zaradi obeda naj se vsak udeleženec zanesljivo obrne do 29. aprila t. l. na upraviteljstvo dekliške šole v St. Juriju ob južni železnici. — Da nas bo mnogo!

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ** priredi meseca maja dvodneven poučni izlet na Pohorje in v Falo. Dne 3. maja gremo na Pohorje ter prenočimo v »Ruški koči«, drugi dan 4. maja pa gremo v Falo in si ogledamo elektrarno. Vse tovariše in tovarišice, ki se hočejo udeležiti izleta, prosim, da se mi prigrasijo najkasneje do 19. aprila po dopisnici. Komur pa ni za hojo na Pohorje, ta pa naj pride v ponedeljek v Falo. Nadaljna navodila sledijo. — Lj. Musek, Sv. Vid pri Ptuj.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** zboruje dne 9. maja t. l. v Gor. Lendavi. Lokal: Drž. osn. šola v Vidoncih tik Gor. Lendave. Začetek ob 10. uri. Spored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Nadz. Cvetko; Metodiška navodila za praktični pouk v slovnici in računstvu. 4. Eventual. tov. Tomažič; Knjižgoveštvo. 5. Predlogi. 6. Slučajnosti. Skupni obed v gostilni Baligaš. Oglas za obed najkasneje do 6. maja pri tov. g. Fran Hularju v Gor. Lendavi. V slučaju deževnega vremena zborovanje dne 16. maja istotam. Na noge, tovarišice), da se vidimo in pomenimo vsi in vse. — **Za odbor t. č. preds. A. Požegar.**

Poročila:

+ **PED. KROŽEK MOKRONOŠKEGA UČIT. DRUŠTVA KRŠKO** je zboroval v Mokronogu dne 8. marca 1925 ob 1/2 10. uri dopolne v osnovni šoli s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo o občnem zboru okr. učit. društva Krško (tov. Brezovar). 3. Prirodopis v osnovni šoli (Slava Benedičič). 4. Nagrobni spomenik pok. nadučitelja Lavriča. 5. Določitev kraja, te-

me in časa za prihodnje zborovanje. 6. Eventualije.

Udeležba povoljna: Od 37 včlanjenih je bilo 34 navzočih.

Po običajnem pozdravu tov. pred sednika se preide na dnevni red. Tov. predsednik je ponovno opozarjal na veljavno naredbo velikega župana ljubljanske oblasti z dne 24. januarja 1925 P. br. 1005. Učitelj bodi v službi nacionalne in državne misli; vzgojno delo sloni na integralnem ujedinenju! Vsak moment izrabimo za izraz in podkrepitev domovinske ljubezni! Nato referira tov. Brezovar o občnem zboru učit. društva Krško, kar članstvo sprejme, več je bilo v »Učit. Tovarišu« z dne 5. marca 1925. Tov. predsednik se zahvaljuje odhajajočim, premeščenim tovarišem in tovarišicam za njih zvesti trud in jih budi k vztrajnosti in zvestobi naši organizaciji tudi v novih okrajih, a novodošle, tov. Z. Kneisel (Mokronog) in tov. H. Božiča (Tržišče), ki je prestopil iz Brežiškega društva v Krško, pozdravi in budi k delu.

Nato referira tovarišica St. Benedičič o »Prirodopisu v osnovni šoli«. Referat, ki je bil skrbno zasnovan, je podal nekaj novih smernic, tov. predsednik se ji zahvali in odpira tozadevno debato. K debati se je oglasil med drugimi tov. nadzornik Levstik, ki je povdarjal, da budi prirodopisni pouk tesno zvezan z lokalnimi potrebami, s šolskim vrtnom, kmetijstvom kraja. Učitelj naj počne intenzivneje delovati na šolskem vrtnu, poučevati praktičneje, a seve, krajni šolski sveti bodo morali pa večje vsote votirati v proračunih, kar pa ni danes slučaj, ker so protidržavni elementi sovražni šolskemu razvoju. Treba bo tudi tukaj najti »modus vivendi«. Dalje referira tovariš nadučitelj Pirnat o »Spomeniku pok. tovarišu nadučitelju Lavriču«. Izjavi, da je v blagajni 1494 Din, a v Ljubljani stane spomenik srednje kakovosti kar, marmor 1560 Din. Sklene se, da še dalje pobira tov. Pirnat za spomenik, kateri se odkrije v juniju v Mokronogu ob času našega zborovanja.

V Škocijanu se je nabralo za spomenik 483.75 Din, tov. Fakin je nabral 50 Din, občina je tozadevno votirala 300 Din.

Tov. predsednik omeni, da se čuti pomanjkanje resp. redukcijo moškega naraščaja in zbog tega predlaga, da se spomnimo »Doma učit. naraščaja«, kajti »kdo zaničuje se sam, podlaga je tulčevi peti«, naprej do cilja zmage! Sklene se, da žrtvuje vsak član mesečno 5 Din za »Dom učit. naraščaja«. Dalje omenja in opozarja tov. predsednik, da bo izredni občni zbor učiteljskega društva Krško v Krškem dne 2. maja 1925. Prihodnje zborovanje »Mokronoškega krožka« bo začetkom junija v Mokronogu z dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Odkritje spomenika pok. nadučitelju Lavriču. 3. »Risanje v osnovni šoli«, referira tov. A. Gasperin. 4. Slučajnosti.

Vsled odhoda odbornika tov. Vaniča je bil na njegovo mesto izvoljen tov. Adalbert Božič iz Tržiča na predlog tov. ravnatelja Lunačeka.

Na predlog tov. predsednika se znesek 50 Din nabran vsled absenc vpošlje na »Dom učit. naraščaja« v Ljubljani.

V nadi, da se vsi zopet snidemo na zborovanju v juniju, zaključuje tovariš predsednik lepo uspešno zborovanje.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER** je imelo dne 7. marca 1925 v Gornji Radgoni svoj redni občni zbor, ki se ga je udeležilo 51 članov, 14 tovarišev je manjkalo.

Predsednik pozdravi navzoče, med temi nove člane tovarišico Jenčič in svoječasnega zopet pristopivšega tovariša Hauptmana. Podal je nato kratek obris delovanja in uspehov društva oziroma organizacije tekom preteklega leta. Povdarjal je, naj nas ne omamijo momentani res lepi uspehi, ki nas zavidajo za nje vsi ostali nameščenci, kajti borba še ni dovojevana, rane še zevajo in pravica še ni dobila svojega deleža. Ne samo funkcionarji, temveč vsi, ki so dobre volje, na delo v nastopnem letu za živahnost v društvu ter moč in okrepitev organizacije.

Tajnikovo poročilo izkazuje v preteklem letu 2 odborovi seji in 5 precej dobro obiskanih zborovanj s 6 predavanji. Društvo je štelu 1. januarja 1924 62 članov; med letom jih je pristopilo 5, umrla sta 2. Sedanji seznam beleži 65 članov. Iz poročila zveni refren: uživajo vsi, tudi sodelovati v organizaciji vsi!

Iz poročila blagajnika, knjižničarja in pevovodje je posneti, da je članarina

urejena, knjižnica se je pomnožila, slednji pa radi raznih zaprek ni prišel prav v tir.

Volitve. Predsednik Mavrič Karel; podpredsednik Ivanjšič Ljudevit; tajnik Janšovec Franc; blagajnik Majcen Gab.; knjižničar Slavko Stopar; pevovodja Zacherl Franc; namestniki: Pušenjak Marija, Vunderl Matej, Žel Ivo; pregledovalca računov Mikl Ciril in Čeh Ivo.

Informativne črtice in migljaji. Nadzornik tov. Karbaš uporabi priliko zborovanja in opozarja navzoče na razne nedostatke, ki jih opaža v svojem okolišju povodom nadzorovanj ter sploh v uradovanju. Daje migljaje za pravilnost raznih vlog in nasvete, ki naj jih upoštevamo pri vlaganju raznovrstnih prošenj. Na šolah vladaj strpljivost in dela naj se v duhu delovnega principa.

Sklepi: 1. Letna članarina za aktivne je 140 Din, za učiteljice ženskih ročnih del 100 Din, za poročene učiteljice 70 Din, za upokojene 80 Din. Plačuje se mesečno in društvo pristopi k čekovnemu prometu.

* 2. V prosvetni odsek so izvoljeni: Ivanjšič, Koprivc in Sever Marija.

3. V priporočilo došle knjige, slike in slično, naj se pošilja krajnemu šolskemu svetu ne pa šolskemu vodstvu, ki nima blagajne. O tem se primerno poroča na pristojno mesto.

Prihodnje zborovanje se vrši 9. maja 1925 pri Sv. Jurju ob Ščavnici.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEZIŠKO DOLINO** je imelo svoj občni zbor 14. februarja 1925 v Prevaljah. Razen treh šol so bile vse polnoštevilno zastopane. Zborovanje je vodil tovariš Mlačnik, ker je tov. P. Močnik odložil radi imenovanja za nadzornika predsedniško funkcijo. Z zadovoljstvom je ugotovil, da je danes vse učiteljstvo v okraju brez izjeme včlanjeno v društvo, kar smatra kot najboljši dokaz, da je pot, ki jo hodi naše društvo, prava. Podal je kratek pregled dogodkov v pretečenem letu, v katerem se je strankarstvo naravnost usodno razpaslo v našem šolstvu in pokopalo našo stalnost.

Tovariš Šimon je obširno poročal o delovanju društva, o raznih sklepih in ukrepih odbora, iz katerih je razvidno, da nismo bili popolnoma pasivni napram omenjenim dogodkom. Ako nismo uspehi, smo vendar utrjeni v prepričanju, da je edino v doslednem, enodušnem zasledovanju stanovskega pravca naša rešitev iz sedanjega žalostnega pravnega položaja.

Tov. tajniku, zlasti pa marljivi tov. blagajničarki Kertovi se je zbor prav priskrben zahvaljeval z dolgoletnim ploskanjem.

Tov. Doberšek je to pot prišel na vrsto, da je podal svoje poročilo kot delegat na skupščini v Krškem in Dubrovniku. Ugotovil je v svojih zanimivih izvajanjih napredek napram prejšnjim letom, ker se je težišče razpravljanja in dela preneslo v odseke.

Živahno debato je izzvalo poročilo tov. Mlačnika o seji širšega sosveta, ki je pokazala našo popolno solidarnost v vseh načelnih vprašanjih.

Volitev odbora je imela sledeči rezultat: predsednik Mlačnik; odborniki: Doberšek, Mencin, Šimon, Kertova, Mörderdorfer.

Poročilo o delovanju Pedagoškega krožka se je moralo preložiti. Sprejet je bil ob koncu poziv na poverjeništvu in na obmejni odsek poverjeništvu, da se odločno zavzameta za to, da se prizna učiteljstvu na naših samotnih, obmejnih, hribovskih šolah ugodnost po členu 40. urad. zakona.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** je imelo svoj redni občni zbor dne 14. februarja 1925 v Ormožu. Od 54 članov je bilo navzočih 45.

Pozdrav. Društveni predsednik tov. Josip Rajšp izraza svoje zadovoljstvo nad dobrim obiskom in naglašja, da so vsakokratni naši sestanki verno ogledalo naše stanovske zavednosti. Predvsem pozdravi navzočega našega novega srezkega nadzornika Ivana Koropca, o katerem smo prepričani, da ne bo samo naš pravičen nadzornik, ampak tudi naš dober svetovalec in prijatelj. Zatem pozdravi predsednik na novo pristopivše člane, in sicer Stašo Poljančevu, učiteljico na meščanski šoli v Ormožu, Miroslava Klajnščka, šolskega upravitelja pri Sv. Bolfenku in Antona Beliharja, učitelja pri Sv. Tomažu.

Tajnikovo letno poročilo tov. Rosine. Iz tega je omeniti, da je v pretečenem letu naše društvo štirikrat zborovalo in imelo pet odborovih sej; vsa zborovanja s štirimi predavanji so bila

dobro obiskana. Dosti skrbi in dela je imel slavnostni odbor z odkritjem Trstenjakove plošče. Zasluzna člana, tovariša ravnatelj Anton Kosi in Anton Porekar, šolski upravitelj v pokolu sta bila odlikovana, prvi z redom Sv. Save V. razreda, drugi ob svoji sedemdesetletnici s srebrno medaljo za državljanske zasluge za 25-letno delovanje v prostovoljnem gasilstvu.

Blagajnično poročilo tov. Pinteriča izkazuje v preteklem letu 15.285.67 Din prometa, dohodkov 7892.87 Din, izdatkov 7392.80 Din, torej prebitka 500.07 Din. Tozadevni predlogi glede članarine in način plačevanja so bili enoglasno sprejeti.

Predavanje tovariša Vittorija »O utisih iz Srbije« se je radi pomanjkanja časa moralo preložiti na prihodnje zborovanje.

Častnim članom je bil imenovan tovariš Anton Porekar za zasluge, katere si je stekel za naše društvo kot večkratni zasluzni, spretni predsednik, kot dolgoletni delavni podpredsednik in odbornik ter kot nedosegljiv družabnik. Društvo mu želi, da bi ohranil svojo čilost in veselost še dolga leta sebi v zadovoljstvo, svojcem in našemu društvu v korist.

Volitev. Izvoljen je bil predsednikom zoper šolski upravitelj tovariš Josip Rajšp, odbornikom do enega tudi vsi prejšnji odborniki.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 4. aprila 1925 v Ormožu.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ je imelo svoj redni občni zbor dne 4. marca 1925. v Kozjem. Od 39 članov je bilo navzočih 27. Zborovanja se je udeležil tudi šolski referent za srez Šmarje g. Hinko Šumer. Vsled obolenosti tov. predsednika, je vodil zborovanje podpredsednik tov. Potočnik. Ker tov. Šetinc odlaga predsedništvo društva vsled svoje upokojitve, predlaga tov. Potočnik, da ga društvo kot svojega dolgoletnega predsednika imenuje častnim članom. Med drugimi posebno pozdravlja novo pristopivše člane tov. Arnšekovo iz Pečic, Berlota iz Prevorja, Kokota iz Sv. Petra pod Sv. gorami, Laznikovo iz Koprivnice in Strašekovo iz Pilstanja. Po prečitani zapisnika, ki se je odobrilo, so se obravnavali dopisi. V okr. prosvetni odsek so se izvolili sledeči tov.-ice: Hernaus Josip, Ivanuš Robert, Kokot Ferdo, Rauter Otilija in Stadler Milka.

Poročilo tajnika. Društvo je štelu v l. 1924. 29 rednih članov in 2 častna člana. V drugi polovici poslovnega leta je izstopil iz društva tov. Makso Kos, vsled vpklica v vojaško službo in h koncu leta je zapustila društvo Marjana Šketova vsled premostitve v Fram. Na novo sta pristopila v tem letu tov. Olga Dvorski in tov. August Schönwetter. Društvo je imelo 3 zborovanja. Predavanja: tov. Hernaus: »Uvod v Einsteinovo teorijo« in »Einsteinova teorija relativnosti,« tov. Lazar: »Telovadba v osnovni šoli.« Odbor je imel v l. 1924. eno sejo. Društvo je bilo zastopano na glavni skupščini v Dubrovniku in na pokrajinski skupščini v Krškem. Povprečna udeležba pri zborovanjih je bila 68%.

Blagajniško poročilo je podal tov. tajnik, ki je vodil blagajno po odhodu blagajničarke tov. Šketove. Društvo je imelo prejemkov: 1112 Din 10 p. izdatkov

506 Din, prebitka 606 Din 10 p. Račune sta pregledala tov. Gerbac in Pečnik ter našla iste v redu.

Predavanje: Tov. Hernaus je predaval: »Nova pota zgodovinske vede«. Predavanje je v zborovalcih vzbudilo veliko zanimanje. Snov je bila preobširna za kratko odmerjeni čas. Tov. obljudi, da bode svojo poročilo nadaljeval pri enem prihodnjih zborovanj, so zborovalci z veseljem pozdravili.

Določitev članarine. Za redne člane se določijo znesek 180 Din. V tem je všteta društvena članarina, udnina Slov. Šol. Maticice, Jug. Maticice in podpore učit. naraščaju. Poročene učiteljice plačajo 50 Din, upokojenci pa 60 Din.

Volitve: Odbor se je konstituiral sledeče: Predsednik: tov. Robert Ivanuš, podpredsednik: Božo Mahorčič, tajnica: Milka Stadler, blagajničarka: Slava Rauter, odborniki: Anton Gradišnik, Ivan Lovše in Alojz Pečnik.

Služajnosti: Pri tej točki je povzel besedo šol. referent g. Hinko Šumer. Učitelstvo pozivlja k vztrajnemu delu na šolskem polju ne oziraje se na ovire, ki bi skušale učitelja odvrniti od njegove vzvišene naloge vzgojitelja mladine.

Prihodnje zborovanje se vrši na Pilštajnu meseca maja.

+ OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LOGAŠKI OKRAJ je zborovalo dne 7. marca 1925 na Rakeku. Zborovanja se je udeležilo 47 tovarišev in tovarišic izmed 79 organiziranih. Manjkalo je večinoma učitelstvo iz ložke doline. Pogrešali smo pa tudi nekatere tov., ki so šele letos prvič nastopili službo. Taki pojavi so nezdruživi in mečejo slabo luč na nas same. V času, ko prihaja pred skupščino novi šolski zakon in ko mora vsakdo izmed nas stati v polni bojni opremi za našo stalnost, se tolmači ta abstinenca na zelo različne načine. Izgovor na slabo vreme ne drži. Ako sta prišli tovarišici iz Št. Vida in jo je tovariš M. primahal iz Starega trga peš, bi prišli lahko tudi drugi.

K poročilu odbora naj omenimo samo to, da je društvo pristopilo k čekovnemu zavodu v Ljubljani in je blagajno prevzela tov. Miselj iz Dol. Logatca. Zaupniki, ki pobirajo mesečno članarino in nimajo še položnic, jih dobe v kratkem.

Kot druga točka je bila na dnevnem redu tema »Izvenšolsko delo«. Referiral je tov. Ribičič z Rakeka. Rezultat referata je bil, da se je izvolil prosvetni odsek, kateremu načeluje tov. Ribičič. Vse izvenšolsko delo v našem okraju vodi voljeni odsek. Nanj se je torej v teh zadevah obračati.

Prišlo je tudi do zaključka, da bi bilo zelo umestno, ako bi se predavalo na prihodnji pokrajinski skupščini o temi »Potreba socialnega znanja v vzgoji naroda«.

O našem pravnem stanju oziroma o zadnji seji širjega sosveta je poročal tovariš Požar. Zanimiva debata se je končala s predlogom, naj se na prihodnji pokrajinski skupščini referira o »Premembli poslovnika UJU«.

Kot delegati za prihodnje pokrajinsko skupščino se določijo: Peterlin A. in Medvešek P., namestnikom pa: Doljak V. in Mercina Iv. Na državni skupščini zastopa naše društvo Peterlin A.

Zborovanje sta počastila tudi upok. okrajni nadzornik g. Punčuh L. in sedanjí srezní šolski nadzornik g. Merljak I. Oba je predsednik toplo pozdravil, prve mu pa še častital v imenu društva na prejetem odlikovanju. Učitelstvo je dobilo vtis, da sta in da bosta ta moža vedno naša. Kdor hodi z nami je naš!

+ UČITELJSKO DRUŠTVO LAŠKEGA OKRAJA je imelo svoj 65. občni zbor v soboto, dne 7. marca 1925 ob pol 10. uri v šoli na Zidanem mostu. Izmed 101 vpisanega člana je bilo navzočih 73. Od nenavzočih so se opravičili 4 — vsi drugi so izostali neopravičeno.

Predsednik Plavšak pozdravi navzoče, posebno še srezkega nadzornika g. Drnovška in novopristopivše člane, čestita v imenu društva vsem tovarišem, ki so bili stalno nameščeni ter tov. Mollu k odlično prestanemu izpitu. Sožalje pa izrazi tov. Mavrinovi, ki je izgubila očeta.

Po prečitani in odobrenju zapisnika. Po da predsednik poročilo o odborovi seji dne 14. februarja 1925.

Došli dopisi se prečitajo. Glede dopisa »Podpornega društva za učiteljski naraščaj v Ljubljani« se ponovno uveljavlja sklep zadnjega zborovanja.

Poročilo o seji širjega sosveta UJU v Ljubljani je odpadlo, ker je bil tovariš Gnus zadržan. — Mesto te točke pa po da blagajnik tov. Hofbauer svoje poročilo o blagajniškem prometu, ki izkazuje dohodkov 15.804 Din 20 para, izdatkov 14.835 Din 40 para, s prebitkom 968 Din 80 para. Blagajniku se je dala odveza in se mu izrekla zahvala. Vsled prevelike zaposlenosti omenjenega tovariša pri Sokolu in drugih narodnih društvih, od da ta blagajniške posle tov. Bučariju.

Predavanje. Tov. Jenkova je izvajala krasne misli »o najmojnosti umetniških doživeti ter o potrebi umetniško vzgojenih ljudi v življenju in šoli«. Navdušeno odobravanje ob koncu njenega predavanja je bil dokaz, da je poročevalka zadovoljila v polni meri navzoče s svojimi izjavami. Predsednik ji izreče zahvalo z željo, da bi se še večkrat oglasila.

V narodno-prosvetni odsek se volijo sledeči tovariši: Kislinger, Lapornikova, Jenkova, Pečarič in Beg.

Služajnosti. Tov. Bučar sproži vprašanje o sestavljanju snovi iz domovinoslovja, nakar se sprejme sledeči predlog gosp. nadzornika Drnovška: Vse šole naj se preskrbijo potom prepisa z že sestavljenim snovjo iz domovinoslovja, katere naj izpopolnijo razredniki, domače učiteljke konference, učiteljska zborovanja in slednjič zato določen odbor, ki naj preskrbi novo izdajo. K slednji naj oskrbijo tov. risarji potrebni okrajni zemljevid.

Sprejmejo se naslednje resolucije na UJU v Ljubljani:

1. Glede vprašanja, katera društva se prištejajo separatiističnim.

2. Glede izdajanja »Osnovne nastave v srbohrvatskem in slovenskem jeziku.

3. Glede označbe mladinskih knjig za nižjo, srednjo in višjo stopnjo.

4. Glede vmešavanja nepoklicanih faktorjev pri nastavljanju in premeščenju učiteljskega osebja.

Prihodnje zborovanje se vrši na Dolu meseca maja. Tedaj pozdravi učitelstvo našega okraja svojega dolgoletnega predsednika in prvega častnega člana tov. Gnusa na njegovem domu, kjer mu bode izročena častna diploma.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 14. februarja v Celju. Od 134 članov je bilo navzočih 115.

Z ozirom na zadnja učiteljska imenovanja, pri katerih se ni upoštevalo izvoljenih učiteljskih zastopnikov, je bilo sklenjeno, delovati na to, da bo imela učiteljska organizacija pri imenovanju učiteljstva poleg državne prosvetne uprave odločilno besedo.

UJU naj z urgenco radi izplačila diference na plačo ne preneha, upravičena zahteva naj se predloži vladi še pred sestavo novih dvanajstink. Apelira se na društvenike in vsa bratska društva, da vlagajo svoje morebitne prihranke le v »Učiteljsko kreditno zadrugo«, držeč se gesla »Svoji k svojim«. Na občni zbor »Učiteljskega doma« se delegira tov. M. Wudler, iz društvene imovine pa se nakloni »Učiteljskemu domu« vsota 250 Din kot prispevek za leto 1925.

Predavanje. Tovarišica Schreinerjeva je predavala o potovanju učiteljstva povodom velikih počitnic po Plitvičkih jezerih. V svojem lepem predavanju je seznanila navzoče s krasoto najlepšega dela naše domovine.

Tovariš Potočnik je referiral o delu ankete za novi šolski zakon, ki je redigirala v prošlem tednu osnutek na podlagi svoječasni predlogov okrajnih učiteljskih društev.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

NA OBROKE

Manufakturo in konfekcijo etc. obleke po meri za gospode in dame iz lastne prvotne krojačnice dobite proti ugodnemu odplačevanju na obroke le pri tvrdki

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI

družba z o. z.

MARIBOR, Tattenbachova ul. 2.
Pisarna: Gregorčičeva ul. 1.

Zahtevajte vzorce!

HUMEKOVA ROČNA ŠOLSKA KNJIGOVEZNICA

je pravkar izgotovljena in opremljena z vsem orodjem in pripomočki, ki so potrebni za vezavo knjig.

Ročna šolska knjigoveznica je zložljiva v malem ročnem zabojčku in je zato posebno primerna za prenašanje iz kraja v kraj.

Ročna šolska knjigoveznica je opremljena v prvi vrsti za vezavo knjig v šoli, potom šolske dece, za rokotvorni pouk.

Ročna šolska knjigoveznica služi lahko tudi za rokotvorni pouk v lepenkarstvu, ker ima vse potrebno orodje tudi za to panogo rokotvorbe.

Knjigoveznica vsebuje: stiskalnico, šivalnico, žlebila, ravnila, deščice za stiskanje, vijake, vreteno s sukancem, trakom in blazinico za šivanke, oblič, vložek za lepenko, platno in papir, dva noža, škarje, žagico, gladila, železno in leseno kljuko in brusni kamem.

Cena kompletno opremljene knjigoveznice z ličnim ročnim zabojčkom je **Din 1150.—**

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani ima nove suhe preparate:

zeleno žabo . . . . . Din 45.—
sekuljo (Rana muta) . . . . . Din 45.—

Naročila učil sprejema: TVORNICI UČIL IN ŠOLSkih POTREBŠČIN V LJUBLJANI.

Knjigarna Učiteljske tiskarne Ljubljana — Frančiškanska ulica 6.

NOVO! ima v zalogi: **NOVO!**

OROŽEN — CAPUDER:

Stenski zemljevid Slovenije.

Merilo 1 : 130.000. Nenalepljen v šestih listih Din 120.—, nalepljen na papir s platnenimi prigibi Din 240.— na platnu in palicah Din 360.—

a) ROČNI ZEMLJEVIDI:

1. Gavazzi: Kraljevina SHS. Merilo 1:3.000.000. Din 3-50.
2. Senoa: Kraljevina SHS. Merilo 1:2.500.000. Din 5.—
3. Novak: Kraljevina SHS. Merilo 1:2.500.000. Din 8.—
4. Novak: Slovenske dežele in Istra. Merilo 1:750.000. Din 8.—
5. Dimnik: Ročni zemljevid slovenskega ozemlja. Merilo 1:600.000. Din 10.—
6. Dimnik: Prekmurje in Medumurje. Merilo 1:150.000. Din 10.—
7. Dimnik: Pohorje, Kozjak. Merilo 1:150.000. Din 10.—
8. Dimnik: Slovenske gorice, Dravskoptujsko polje. Merilo 1:150.000. Din 10.—

b) STENSKI ZEMLJEVIDI.

1. Orožen: Stenski zemljevid Primorske. Din 200.—
2. Zemljevid slov. ozemlja (v 4 listih) skupno z imenikom krajev Din 65.—, na platnu in palicah Din 165.—
3. Franovič-Gavazzi: Zemljevid Jugoslavije. Merilo 1:600.000. Na platnu in palicah Din 320.—
4. Cvijić: Zemljevid Jugoslavije. Merilo 1:500.000. Na platnu in palicah. Din 320.—
5. Marinkovič: Karta kulture kraljevine SHS. Vel. 136×120 cm. Din 80.—, na platnu in palicah Din 250.—
6. Franovič-Gavazzi: Karta balkanskega poluotoka. Merilo 1:800.000. Na platnu in palicah Din 450.—
7. Tatalovič-Tomić: Pregledna zidna karta Evrope. Merilo 1:6.000.000. Vel. 100×85 cm. Din 16-50. Na platnu in palicah Din 80.—
8. Modestin: Fizička karta Evrope sa novim drž. granicama. Merilo 1:3.000.000. Na platnu in palicah Din 400.—
9. Zemljevidi Azije, Afrike, Amerike, Avstralije. Vel. 130×150 cm. Na platnu in palicah Din 350.—
10. Palestina in zemljevid obeh polut po Din 80.—